

L Aiduntamissopimus lampaille / naudoille

Sopijapuolet:

Maanomistaja .....
- yhteystiedot .....

Karjanomistaja..... Tilatunnus .....

- yhteystiedot .....

Muu yhteistyötaho .....

- yhteystiedot .....

Kohdealue: ..... pinta-ala: ..... ha
Sopimusaika: .....

Sopimus laiduntamisesta:

1. Maanomistaja luovuttaa vastikkeetta karjanomistajalle kohdealueen laidunkäyttöön. Karjanomistajan eläimet; noin ..... kpl ..... laiduntavat alueella laidunkauden ajan tai niin kauan kuin laitumella riittää ravintoa. Tarvittaessa eläinmäärää vähennetään tai lisätään kesän aikana.
2. Kukin sopijapuoli vastaa oman vastuualueensa osalta mahdollisista vahingoista voimassa olevan oikeuskäytännön mukaan. Karjanomistaja huolehtii mahdollisista laitumella tapahtuvista eläinten sairastumisista, loukkaantumisista ja kuolleista eläimistä sekä niistä aiheutuvista kustannuksista.
3. Karjanomistajalla on vastuuvakuutus kyllä ei
Maanomistajalla on vastuuvakuutus kyllä ei
Karjanomistaja on vakuuttanut eläimensä kyllä ei
4. Aitauksen rakentamisesta huolehtii ..... Aitauksen ylläpito on ..... vastuulla. Mahdollinen aitauksen purkaminen on rakentajan vastuulla.
5. Tarvittavasta tiedotuksesta ja opasteluista vastaa .....
6. .... huolehtii eläinten kuljetuksen laitumelle ja haun laitumelta ennalta sovittuina ajankohtina.
7. Eläinten juomavedestä huolehtii .....
Karjanomistaja tuo eläimille kivennäisen.

8. Eläinten päivittäinen valvonta on ..... vastuulla. Valvontaan kuuluu mm. eläinten kadonneista ja rikkoutuneista korvamerkeistä ilmoittaminen karjanomistajalle välittömästi. Mikäli ilmenee ongelmia eläinten kanssa otetaan heti yhteys karjanomistajaan. Karjanomistaja vastaa siitä, että mahdollisesti karanneet eläimet saadaan takaisin aitaukseen.
9. Karjanomistaja ja maanomistaja vastaavat kumpikin osaltaan siitä, että laiduneläimet eivät ole kontaktissa eri tautivastustus -statuksen omaavien eläinten kanssa, mikäli laiduneläimet tai osa niistä palaa kotilaumaansa (eli laidunalue on vain yhden, em. karjanomistajan käytössä).
10. Karjanomistaja merkitsee laitumen eläinten pitopaikaksi. Pitopaikan rekisteröiminen tapahtuu toimittamalla ”Eläinten pitopaikat” -lomake kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle. Laitumelle vietävät eläimet tulee merkitä virallisilla korvamerkeillä ja eläinten siirroista on tehtävä ilmoitukset rekisteriin.
11. Eläinten tekemästä maisemanhoitotyöstä ja muista järjestelyistä maanomistaja korvaa karjanomistajalle ..... euroa (sis. alv 24 %) laidunkauden ajalta.
12. Mikäli toinen osapuoli rikkoo sopimusta tai irtisanoo/purkaa sopimuksen ilman laillista perustetta on sen korvattava aiheuttamansa vahingot/tulonmenetykset. Maataloustukien osalta tulonmenetykset voivat kohdistua usealle vuodelle.
13. Muut erityisehdot: .....
 .....
14. Tätä sopimusta on tehty ..... samanlaista kappaletta, yksi kullekin sopijapuolelle.

Paikka ..... Päiväys .....

.....
 Karjanomistaja

.....
 Maanomistaja

.....
 Muu yhteistyötaho

Liitteet:

- laidunalueen kartta
- laidunalueen hoitosuunnitelma
- laidunalueen vuokrasopimus (suositellaan monivuotisissa sopimuksissa)
- muu, mikä .....

L Aiduntamissopimuksen täyttäminen

ProAgria Etelä-Suomi ry/Maa- ja kotitalousnaiset ovat kehittäneet laiduntamissopimuksen, jossa pyritään huomiomaan maisemalaidunnuksen eri näkökohdat. Sopimuksen kaikki kohdat tulee täyttää huolellisesti.

Sopijapuolet

Lomakkeeseen täytetään sopijapuolten yhteystiedot. Sopijapuolia ovat maanomistajan ja karjanomistajan lisäksi jokainen, joka sopimuksessa nimetään vastuutahoksi.

Kohdealue

Nimetään laiduntamissopimuksen kohteena oleva alue. Alueen sijainti käy ilmi karttaliitteestä.

Pinta-ala

Ilmoitetaan kohdealueen arvioitu pinta-ala, jos tarkka ala ei ole tiedossa.

Sopimusaika

Sopimusaika voi koskea yhtä laidunkautta tai esimerkiksi viisivuotiskautta. Aika voidaan määritellä tarkkoina päivämäärinä tai väljemmin, esimerkiksi laidunkausi 2015. Laidunnuksen alkamis- ja päättymisajankohtia on vaikea sopia etukäteen, koska olosuhteet vaihtelevat vuosittain (vrt. kohta 6).

Sopimus laiduntamisesta

KOHTA 1. Ilmoitetaan laiduneläinten määrä ja laji, esimerkiksi 10-15 kpl lampaita.

KOHTA 3. Vastuuvakuutus on suositeltavaa olla kaikilla sopijapuolilla, joilla on jokin vastuualue laiduntamissopimuksessa. Vastuuvakuutus kattaa ulkopuolisille aiheutettuja vahinkoja. Epäselvissä tapauksissa kannattaa varmistaa vakuutusten tilanne omasta vakuutusyhtiöstä. Eläinten omistajan on syytä arvioida myös eläinvakuutusten tarve samassa yhteydessä.

KOHTA 4. Nimetään aitauksen rakentamisesta ja aitauksen ylläpidosta vastaava sopijapuoli.

KOHTA 5. Nimetään tiedotuksesta ja opastuluista vastaava sopijapuoli.

KOHTA 6. Nimetään eläinten kuljetuksesta vastaava sopijapuoli, joka useimmiten on karjanomistaja.

KOHTA 7. Nimetään eläinten juomavedestä vastaava sopijapuoli.

KOHTA 8. Nimetään eläinten päivittäisestä valvonnasta vastaava sopijapuoli.

LAMPAAT / NAUDAT

KOHTA 10. Lampaiden ja nautojen siirroista on tehtävä ilmoitukset rekisteriin.

KOHTA 11. Merkitään suoritettava rahallinen korvaus.

KOHTA 13. Voidaan määritellä erityisehtoja tapauskohtaisesti.

KOHTA 14. Merkitään tehtyjen sopimusten lukumäärä.

HEVOSET

KOHTA 9. Merkitään suoritettava rahallinen korvaus.

KOHTA 11. Voidaan määritellä erityisehtoja tapauskohtaisesti.

KOHTA 12. Merkitään tehtyjen sopimusten lukumäärä

Allekirjoitukset

Kukin sopijapuoli allekirjoittaa sopimuksen.

Liitteet

Laidunalueen kartta

Kartta, johon laidunalue on rajattu, tarvitaan aina sopimuksen liitteeksi.

Laidunalueen hoitosuunnitelma

Laidunalueelle on erittäin suositeltavaa laatia hoitosuunnitelma. Suunnitelmallisen hoidon avulla voidaan saavuttaa laidunnukselle asetetut tavoitteet, kuten maiseman- ja luonnonhoito, eläinten hyvinvoinnista tinkimättä.

Laidunalueen vuokrasopimus

Maan vuokrasopimusta on suositeltavaa käyttää monivuotisissa sopimuksissa.

Muu, mikä

Mahdollinen muu liite, esimerkiksi erillinen sopimus eläinten valvonnasta.